

Az első világháború kitörése után segélybizottságaival milliókat juttatott otthonhoz, látott el élelemmel s mentett meg az éhhaláltól. Kereskedelmi miniszterként (1921–1928) átszervezte a minisztériumot, szabályozta a rádiók működését, fejlesztette a kereskedelmi repülést, rávette az acélipart a tizenkét órás munkanap megszüntetésére (1923), és megindította a Boulder-gát építését, amelyet később róla neveztek el. Foglalkozott még indiánpolitikával, gyermekégségügygel, közoktatással, környezetvédelemmel. Tizenkét könyve jelent meg. Saját pályafutása alapján meg volt győződve róla, hogy minden problémát a társadalom öntevékenységevel kell megoldani, a kormánynak csak a végső esetben kell beavatkoznia.

Amikor elnök lett, bőkezűen osztogatta a kölcsönöket a farmerek szervezeteinek. A latin-amerikai országokkal kapcsolatban pedig szakított elődei intervencionista törekvéseivel, és előkészítette Franklin D. Roosevelt jószomszéd-ság-politikáját. Bár követte elődei izolációs politikáját, a Népszövetség törvényszékéhez való csatlakozást javasolta, és az erőszakmentességre törekedett.

Nemes törekvéseit az 1929. október 29-i tőzsdekrach után bekövetkező világgazdasági válság ítélte kudarcra. A szövetségi kormányzat ekkoriban még csak a bruttó nemzeti termék 3%-a felett rendelkezhetett. Hoover ezért nemcsak korábbi meggyőződése miatt hangoztatta, hogy a válsággal nem a kormánynak, inkább a magánvállalatoknak és az egyes államoknak kell szembeszállniuk, hanem azért is, mert a szövetségi kormányzat korlátozott erőforrásai nem tettek lehetővé erélyesebb intézkedéseket.

1930-ban a GDP 12,6%-kal csökkent, 26 355 vállalkozás ment csődbe, és négy millióra nőtt a munkanélküliek száma.

HERBERT HOOVER

Születés:

West Branch, Iowa,
1874. augusztus 10.

Párt:

Republikánus Párt

Választási győzelem:

1928

Választási vereség:

1932

Házastárs:

Lou Henry (1874–1944)

Halál:

New York City, New York,
1964. október 20.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK 31. ELNÖKE

HERBERT HOOVER

1929. MÁRCIUS 4.–1933. MÁRCIUS 4.

ÉLETE IZGALMAS KALANDREGÉNY VOLT. A KORÁN ELÁRVULT, SZEGÉNY FIÚ MEZŐGAZDASÁGI MUNKÁT VÉGZETT, DIÁKKÉNT PEDIG NYÁRON FÖLDMÉRŐKÉNT DOLGOZOTT. CSILLÉKET TOLOGATOTT EGY NEVADAI ARANYBÁNYÁBAN, MAJD EGY AUSZTRÁL BÁNYA MEGSZERZÉSÉVEL MEGGAZDAGODOTT. ÖTSZÖR UTAZTA KÖRBE A VILÁGOT, KÍNÁBAN ÉPPEN A BOXERLÁZADÁS IDEJÉN JÁRT, BURMÁBAN PEDIG FELFEDEZETT EGY EZÜSTBÁNYÁT. NEGYVENÉVES KORÁRA NÉGYMILLIÓS VAGYONT GYÚJTOTT ÖSSZE, VISZAVONULT AZ ÜZLETTŐL, S A KÖZSZOLGÁLTNAK SZENTELTE ÉLETÉT.

A válság miatt minden európai állam szigorította a kereskedelmi szabályokat, megemelte a vámokat és megnehezítette a tőke kivitelét. A világ kereskedelmének volumene az 1929-es érték egyharmadára csökkent. Hoover elkeseredetten ragaszkodott az aranyalaphoz és a kiegyensúlyozott költségvetéshez. Kritikusai szerint inkább segélyezésre és közmunkákra lett volna szükség, de a képviselők és a szenátorok többsége egyetértett az elnökkel: a költségvetés egyensúlyával próbálták meggyőzni a külföldieket, hogy az ország pénzügyileg stabil, nem kell visszavonniuk betéteiket az amerikai bankokból.

Hoover olyan merész újításokkal is kísérletezett, ame-

lyek már a New Deal előlegezték meg. A Glass–Steagall-féle törvény (1932) megnövelte a szövetségi készletekből támogatható bankok és vállalatok számát. Hoover javaslatot tett a jelzáloggal küszködő lakástulajdonosok támogatására is, de a Kongresszus olyannyira megnehezítette ennek keresztülvételét, hogy mire a szövetségi otthontörvény 1932 júliusára megszületett, több ezer család vesztette el otthonát.

1932 januárjában létrehozták az Újjáépítés-finanszírozási Társulást, amely előbb ötszázmillió dollárral támogatta a bankokat, vasutakat, nagyvállalatokat, majd a Kongresszus felhatalmazta még másfél milliárd dollár kölcsönzésére. Vagyis Hoover

képes volt szakítani a liberális gazdaságpolitika 19. századból örökölt elveivel, és hatékonyan előkészítette Franklin D. Roosevelttel politikáját. A szövetségi munkanélküliség-törvényét azonban filozófiai alapon megvétőzte: nem akarta, hogy az állam mindenbe beavatkozzon, és veszélyesnek tartotta létrehozni az államsegélyen élők osztályát.

Intézkedéseinek hatása csak hosszabb távon érvényesülhetett. A helyzetért természetesen a kormányt okolták, s Hoover egyre népszerűtlenebb lett. A nyomorgók úgy látták, hogy az elnök a bankárokat segíti, és nem az éhezőkét. Az újságpapírt, amellyel a hajléktalanok takaróztak, Hoover-takarónak, a kifordított, üres zsebet Hoover-zászlónak, az öszvérrel vontatott, működésképtelen autókat Hoover-szekérnek, a nyomortelepüket Hoover-városoknak nevezték. Pedig az elnök szinte agyondolgozta magát, hatkor kelt, éjjel tevékenykedett, szeme véres volt, arca egyre sápadtabb.

Sok pénzt adományozott a segélyszervezeteknek, de név nélkül. Mindenkin segített, aki hozzá fordult, ám a sajtó erről nem értesült. Amikor pedig 1932 nyarán az elszegényedett veteránok Washingtonba vonuló húszezres seregének nyomortelepét az amerikai hadsereg segítségével számoltatta fel, végleg elveszítette minden esélyét, hogy győzelmet arasson az 1932-es elnökválasztáson.

A második világháború idején újra különböző segélyszervezetek elnöke volt, majd Truman elnök kérésére beutazta a világot, és az éllemisszerkesztetek mennyiségét tanulmányozva az éhínség elkerülésének lehetőségéről készített jelentést. Két kormánybizottsága (1947–1949, 1953–1955) ötszáznyolcvanhét javaslatot tett a kormányzati munka gyorsítására, melyek nagy részét el is fogadták. ♦